

Komentaras

2015 05 11

Kainų augimą maskuoja žemesnės energijos ir maisto kainos, tačiau ne ilgam

Lietuvos vartojimo prekių ir paslaugų kainos (VKI) balandžio mėnesį, lyginant su praėjusių metų balandžio mėnesiu, smuko 1 proc. Ar toks kainų kritimas Lietuvoje įsišaknys ilgam? Tikriausiai ne. Analizuojant VKI pokyčius, išskiriamos 4 prekių grupės: energijos prekės tokios kaip dujos, šiluma ir degalai; maisto prekės; pramoninės prekės; ir galiausiai paslaugos. Šių grupių kainų tendencijos kardinaliai skiriasi.

Energijos kainos Lietuvoje dėl smukusios naftos kainos pasaulio rinkose ir pigesnių dujų per metus sumažėjo 12 proc. Didžioji dalis energijos prekių Lietuvoje yra importuojama – todėl mažesnės šio tipo prekių kainos lemia didesnę vartotojų taupymo potencialą ir didesnę perkamąją galią. Žemesnės energetinių žaliavų kainos suteikė svarią paramą šlubuojančiam Lietuvos BVP pirmąjį ketvirtį. Tačiau naftos kaina jau atsitiesia, ir dėl žemesnės palyginamosios bazės naftos kainos metinis pokytis šiems metams baigiantis smarkiai pasisuks į teigiamą pusę.

Maisto kainos nuo praėjusių metų balandžio mėn. sumažėjo 0,6 proc. Šias kainas Lietuvoje itin aštriai žemyn tįptelėjo Rusijos maisto prekių embargas, taip pat prisidėjo gausūs pasaulyje javų derliai ir atipigė gamybos faktoriai – pavyzdžiui: trąšos ir kuras. Visų šių veiksnių poveikis pamažu turėtų blėsti ir kainos stabilizuotis.

Pramoninės prekių kainos per metus beveik nekito. Šiomis prekėmis yra aktyviai prekiaujama tarp šalių, tad kainos nusistovi tarptautinėje rinkoje.

Bene geriausiai šalies ilgalaikes infliacijos tendencijas atspindi paslaugų kainos, nes jas lemia ekonominės tendencijos šalies viduje. Tokie veiksniai kaip atlyginimai, užimtumas, ir darbuotojų produktyvumas įtakoja kainas paslaugų sektoriuje. Paslaugų kainos Lietuvoje balandžio mėnesį, lyginant su praėjusių metų balandžio mėn., augo 3,5 proc. Tai rodo, kad ekonomikoje egzistuoja infliacinis spaudimas. Vidaus vartojimo variklis veikia nepriekaištingai, tačiau infliacijos simptomai kol kas gerai maskuojami pakritusių energijos ir maisto kainų.

Taigi šiuos metus tikriausiai baigsime su bent keliais procentais aukštesniu VKI, o šnekos apie defliaciją bus ilgainiui pamirštos. Tuo tarpu ilgalaikėje perspektyvoje kainų lygis Lietuvoje turėtų laipsniškai vyti kainas euro zonoje: kainos Lietuvoje yra vidutiniškai 40 proc. žemesnės nei euro zonoje bei žemiausios tarp visų regiono šalių.

Donatas Brazdžius

Vyresnysis analitikas

Tel. 8 5 2393402

Ekonominių tyrimų departamentas | Rinkų tarnyba